

چکیده

حفاظت از محیط زیست، مساله‌ای مهم برای تمام تشکیلات و اعضای کنگره بین‌المللی راه‌ها (پیارک) می‌باشد. در این مقاله، کمیته فنی پیارک که در مورد حمل‌ونقل بار (C19) به ارائه نمونه‌ای از اقدامات حفاظتی انجام شده در یک محیط زیست بسیار آسیب‌پذیر پرداخته است. آلودگی صوتی در جاده‌هایی که در دره‌های بین کوه‌ها واقع می‌باشند (جاده‌های کوهستانی) به مراتب بیشتر از جاده‌هایی است که در دشت‌ها واقعند. در منطقه آلپ، سیاست حمل‌ونقل سوییس، تغییر در نحوه حمل بار از جاده به راه‌آهن است. توسعه شبکه ریلی، ارتقاء رفت‌وآمد ترکیبی، اخذ عوارض از وسایل نقلیه سنگین، مدیریت و کنترل شدید حمل‌ونقل بارهای سنگین و محدودیت حمل‌ونقل در روز یکشنبه اقداماتی موثر در جهت بهبود حمل‌ونقل می‌باشند.

اقداماتی جهت حفاظت از محیط‌های زیستی آسیب‌پذیر

ورنر جیگیر

قائم مقام ریاست راه و ترابری فدرال سوییس

(ترجمه مقاله‌ای از مجله شماره ۳۱۴ راه‌های پیارک)

مترجم نیما شهرزاد

کارشناس سازمان حمل‌ونقل و پایانه‌های کشور

• کوه‌های آلپ، نمونه‌ای از یک منطقه آسیب‌پذیر

منطقه آلپ نه تنها برای کشور سوییس بلکه برای تمام اروپا از اهمیت زیستی خاصی برخوردار است. این کوه‌ها به عنوان حوزه آبریز اصلی اروپا و زیستگاه حیوانات و گیاهان بی‌شمار، منطقه‌ای توریستی به حساب می‌آید. کوه‌های آلپ از اکوسیستم بسیار شکننده‌ای برخوردار می‌باشند. به علت شایع بودن دگرگونی در لایه‌های جوی این منطقه غلظت اغلب آلاینده‌ها در این ناحیه بالا می‌باشد که این امر بر سلامت انسان‌ها، حیوانات و گیاهان این ناحیه تاثیرگذار بوده است. به خاطر اوضاع جوی متفاوت، آلودگی ناشی از خروج گازهای مضر وسایل نقلیه در دره‌های کم عرض آلپ سه برابر بیشتر از دشت‌های سوییس می‌باشد.

انتشار آلودگی صوتی در دره‌های کم عرض آلپ سه برابر بیشتر از دشت‌های سوییس فرق دارد. لذا سرو صدای مربوط به رفت‌وآمد وسایل نقلیه در دره‌های تنگ و باریک کوه‌های آلپ بسیار زیاد می‌باشد. با در نظر گرفتن حجم ترافیکی یکسان، میزان سروصدایی است که در دره‌های کوه‌های

آلپ و در فاصله ۱/۲ کیلومتری از آزادراه (با همان حجم ترافیک) ایجاد می‌شود. بنابر این اکثر ساکنین مجاور این مناطق احساس می‌کنند که سلامتی آنها در معرض آسیب قرار گرفته است.

• افزایش حمل‌ونقل بار توسط وسایل نقلیه سنگین

کوه‌های آلپ در قلب اروپا قرار دارد. برای بسیاری از کشورهای شمال اروپا کوتاهترین مسیر برای رسیدن به جنوب مخصوصاً ایتالیا خاک سوئیس می‌باشد. در خلال سال‌های گذشته، ترانزیت وسایل نقلیه سنگین افزایش پیدا کرده است و به طور کلی گمان می‌رود که روند افزایش ترانزیت کالا در سال‌های آتی ادامه یابد.

با توجه به این دیدگاه، دولت سوئیس مجبور به ایجاد یک سیاست حمل‌ونقلی شده است تا جوابگوی دو مساله زیر باشد:

۱- برآورد نیازهای اقتصادی و اجتماعی

۲- حفاظت از مناطق آلپ

دولت سوئیس اطمینان دارد که آینده متکی بر حمل‌ونقل مدرن و سازگار با محیط زیست می‌باشد. حمل‌ونقلی که با در نظر گرفتن سوخت و انرژی، همزمان با برآورده نمودن نیازهای اقتصادی و اجتماعی کشور مقرون به صرفه باشد.

به منظور مقابله با ترافیک در حال افزایش، سیاست حمل‌ونقل سوئیس بر مبنای اصول توسعه پایدار بنا شده است و این بدین معناست که کل ساختار زیربنایی مربوط به حمل‌ونقل این کشور (شبکه‌های جاده‌ای و ریلی) برای برخورداری از حرکتی موثر و مقرون به صرفه، نیازمند سازماندهی می‌باشد. مردم این کشور از حقوق یکسانی جهت استفاده از یک سیستم حمل‌ونقل کارآمد برخوردارند. در عین حال، سیاست حمل‌ونقل سوئیس باید حفاظ منابع طبیعی و ارتقاءدهنده ایمنی شبکه راه‌های جاده‌ای و ریلی این کشور باشد.

پروژه حفاظت از کوه‌های آلپ تنها یک تفکر طرح‌ریزی شده از سوی دولت سوئیس نمی‌باشد. اکثریت قریب به اتفاق مردم سوئیس تصمیم به محدود ساختن ظرفیت راه‌های جاده‌ای در منطقه آلپ گرفته‌اند. بنابر این هدف سیاست حمل‌ونقلی سوئیس، تغییر جهت حمل بار از جاده به سمت راه‌آهن بوده است. در میان مدت، هدف این سیاست به نصف رساندن تعداد وسایل نقلیه سنگین در محورهای ترانزیتی در مسیر آلپ است.

• تدابیری جهت دستیابی به اهداف ذکر شده

برای دستیابی به تغییر جهت حمل بار و جاده به سمت راه آهن، دولت سوئیس دارای دو راه حل می باشد:

۱- اقدامات اجباری نظیر ممنوعیت رفت و آمد

۲- جذابیت سوئیس برای دستیابی به این هدف، سعی ندارد که از اقدامات اجباری بهره ببرد. چنین اقداماتی صرفاً مسیر حمل و نقل ترانزیت را به مرزهای آلپ در کشورهای همسایه تغییر می دهد. بنابر این دولت سوئیس تمایل دارد تا مساله ترانزیت و وسایط نقلیه سنگین را بپذیرد و در نتیجه این دولت، نگرش دوم را برگزیده است. هر چند فرصت های بازار حمل و نقل ریلی باید بوسیله اتخاذ تدابیری که به صورت همزمان بر حمل و نقل جاده ای و ریلی تاثیر گذارد، بهبود یابد.

• تدابیر موثر بر حمل و نقل ریلی

و اما مهمترین اقدامات موثر بر حمل و نقل ریلی کدامند؟

• توسعه شبکه ریلی

بدین منظور دوتونل جدید در مسیر آلپ، هم سطح با دره های اطراف به منظور استفاده از حمل و نقل بار در حال ساخت است.

• ترویج رفت و آمد ترکیبی

دولت سوئیس، حمل و نقل ترکیبی را به طور ویژه از طریق یارانه های در نظر گرفته شده ارتقا می دهد.

• استفاده از جاده های ریلی (Rolling Road)

از ماه ژوئن سال ۲۰۰۱ جاده های ریلی (خطوط ریلی که برای انتقال خودروهای سنگین و سبک استفاده می شود) به بهره برداری رسیده اند. در حال حاضر وسایل نقلیه سنگین به راحتی می توانند بوسیله راه آهن به سوئیس ترانزیت شوند. رانندگان می توانند استراحت کنند و به این ترتیب باید مقررات مربوط به زمان استراحت را بپذیرند.

• تدابیر موثر بر حمل و نقل جاده ای

حمل، نقل ریلی کالا همچنین می تواند از تدابیر زیر که بر روی حمل و نقل جاده ای اجرا می شود، بهره مند گردد:

• اخذ عوارض از وسایل نقلیه سنگین با توجه به مسافت طی شده

از ماه ژانویه سال ۲۰۰۱، دولت سوئیس عوارض سنگینی بر وسایط نقلیه سنگین وضع کرده است. میزان عوارض دریافتی بستگی به میزان مسافت پیموده شده، وزن کل و میزان خروج گازهای آلاینده از وسیله نقلیه دارد.

• مدیریت گسترده دولت سوئیس بر حمل و نقل بارهای سنگین

عبور و مرور از منطقه آلپ در یک مسیر یعنی تونل جاده گوتارد متمرکز شده است و بنابر این از ظرفیت کامل مسیرهای دیگر این ناحیه استفاده نمی‌شود. بدین منظور دستورالعمل‌هایی برای توزیع یکسان وسایط نقلیه سنگین در تمام مسیرها تهیه شده است.

• کنترل شدید حمل و نقل بارهای سنگین

کنترل وسایط نقلیه سنگین باری به خاطر عدم پیروی بسیاری از رانندگان از مقررات مربوط به زمان استراحت، حمل اضافه بار و یا عدم رعایت مقررات ایمنی تشدید یافته است. این کنترل می‌بایست ضمن رقابت صحیح حمل و نقل جاده‌ای و ریلی، امنیت جاده‌ها و حفاظت از محیط زیست را نیز بهبود بخشد.

• محدودیت حمل و نقل در روز یکشنبه و ساعاتی از شب

در کشور سوئیس محدودیت شبانه برای عبور و مرور وسایل نقلیه باری سنگین، عامل اصلی تصادفات و تراکم ترافیک مخصوصاً در جاده‌های کوهستانی و جاده‌های با شیب بالا می‌باشد. لذا دولت سوئیس برای حل این مشکل شروع به تعیین حداقل قدرت موتور وسایل نقلیه در جاده‌هایی با شیب بالا کرده است.

• جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

کشور سوئیس به دلیل آنکه در قلب اتحادیه اروپا واقع گردیده بنابر این به همکاری کشورهای همسایه خود جهت تحقق بخشیدن به سیاست‌های حمل و نقلی خود نیازمند است. لذا این کشور از اینکه اتحادیه اروپا موارد ذیل را که در قالب یک موافقتنامه پذیرفته، خرسند است :

- جنبه‌های اصلی سیاست حمل و نقلی سوئیس به خصوص اخذ عوارض وسایل نقلیه سنگین از رانندگان وسایل نقلیه سنگین با توجه به مسافت طی شده.

- بکارگیری سیاست‌های هماهنگ حمل و نقلی در منطقه آلپ

دولت سوئیس معتقد است که این کشور در مسیر صحیحی گام برداشته، اما به خوبی می‌داند که این سیاست، بدون همکاری فعالانه کشورهای همسایه ثمر بخش نخواهد بود.